

Методологически рамки на ръководството на МВФ за Държавна финансова статистика 2001 (GFSM 2001)

До 2002 г. включително данните за държавната финансова статистика за всички страни членки на МВФ се изготвяха съгласно ръководството на МВФ GFSM 86, където се представят данни на касова, а не на начислена основа, каквато е базата за данните на другите макростатистики: националните сметки, паричната статистика и платежния баланс. Понастоящем МВФ изисква усвояването на новия стандарт за държавната финансова статистика (IMF Manual on Government Finance Statistics, 2001, GFSM 2001 framework), който е разработен за отразяване операциите на публичния сектор на начислена основа, с цел хармонизиране на държавната финансова статистика с останалите макроикономически статистики.

Водеща в определянето на рамката на GFSM 2001 е Системата за национални сметки (System of National Accounts, 1993, SNA 93)

В GFSM 2001 обхватът на сектор Държавно управление, определението за резидент, разграниченията между транзакциите и другите икономически потоци, както и счетоводните правила за времето на отчитане на транзакциите и другите икономически потоци и оценката на потоците и наличностите за този сектор са идентични с тези в SNA 93. За разлика от GFS 86 в новия стандарт се отчитат както транзакциите в парично изражение, така и транзакциите в натура, преоценките и другите икономически потоци, възникнали, например, в резултат на отписване на дълг или природни бедствия.

Основната разлика между GFSM 2001 и SNA 93 се отнася до консолидирането на данните за сектор държавно управление. Докато в SNA 93 транзакциите между бюджетните единици се представят на брутна основа, едновременно като приходи, разходи, активи и пасиви на публичния сектор, то в GFSM 2001 всички тези транзакции се елиминират на консолидирана основа.

Изключение от това правило в GFSM 2001 правят начисляваните от държавата вноски за служителите в социалноосигурителните фондове, които се разглеждат, първо, като плащания на държавата към служителите, които от своя страна правят вноски в социалноосигурителните фондове. Поради тази причина тези транзакции не се консолидират при изготвянето на данните за консолидираното правителство.

Основните позиции в GFSM 2001 за сектор Държавно управление кореспондират с тези в националните сметки и могат да се използват като източник за тяхното попълване, което е от голямо значение, както за националните сметки, така и за изготвянето на нотификационните таблици за дефицита и дълга на консолидираното правителство съгласно изискванията на европейското законодателство.

По-долу са представени основните балансиращи позиции в Държавната финансова статистика GFSM 2001, които отговарят на изискванията на ESA95:

- Брутен оперативен баланс (gross operating balance), изчислява се, като от приходите се извадят разходите (с изключение на потреблението на капитал), т.е. изменението на брутната стойност в резултат на транзакции на правителството.
- Нетен оперативен баланс (net operating balance), изчислява се, като от приходите се извадят разходите, (в т.ч. и потреблението на капитал), т.е. изменението на нетната стойност в резултат от транзакции на правителството.

- Нето предоставени/получени заеми (net lending/borrowing) е много важна балансираща позиция, която измерва необходимостта на правителството от финансиране. Тази позиция се изчислява като към brutния оперативен баланс се прибавят бруто придобитите нефинансови активи на правителството. Позицията нето получени заеми кореспондира с дефицита на консолидираното правителство, определен в регулация на ЕС 475/2000.
- Общия баланс (overall balance) се изчислява, като позицията нето предоставени/получени заеми (net lending/borrowing) се коригира с транзакциите в активите и пасивите, които се използват за целите на фискалната политика (Policy related net acquisition of financial assets). Това се отнася за постъпленията от приватизация, които се включват като финансов показател и за субсидиите, давани под формата на заеми, които трябва да се отчетат като разход.
- Общ първичен баланс (primary balance), изчислява се, като към общия баланс се прибавят лихвените разходи.
- Нетно (брутно) спестяване (net (gross) saving) се изчислява като от нетния (брутния) оперативен баланс се извадят нетните капиталови трансфери, предоставяни от правителството, включително нетните капиталови помощи и данъците върху капитала.

За да се отчете влиянието на инфлацията върху натрупания дълг в страните с висока инфлация често се използва показателят оперативен дефицит, който е равен на дефицита на касова основа намалена с инфлационната част на лихвените разходи. В зависимост от обстоятелствата може да се наложи от дефицита да се отстранят и други фискални ефекти, като продажбата на публични активи (в случай, че те участват във формирането на приходната част на бюджета по националната методология).

Много важни показатели за фискалната стабилност на правителствената политика са относителния дял на държавния дълг, данъчните приходи и нетните пасиви на социалноосигурителните фондове към БВП.

Относителният дял на данъчните приходи и публичните разходи към БВП са важни индикатори за правителствения дял в икономиката. Много страни в преход са си поставили като цели на провежданата политика намаляването на държавния сектор, с цел създаване на условия за развитие на частния сектор.

Начислената база на отчитане дава възможност на държавата по-добре да оцени стойността на активите и пасивите си и нетното си богатство, както и тяхното влияние върху поддържаната фискална политика.

Сравнителна таблица на операциите на правителството на касова и начислена основа

Касова основа (GFSM 86)	Начислена основа (GFSM 2001)
Приходи и помощи	Текущи транзакции и капиталови трансфери
Приходи	Приходи
Данъчни (вкл. социални осигуровки)	Данъци
Неданъчни текущи приходи	Социални осигуровки
Капиталови приходи (вкл. продажба на	Помощи

<p>дълготрайни активи) Помощи</p> <p>Разходи и нето предоставени заеми</p> <p>Текущи разходи</p> <p> Стоки и услуги</p> <p> Заплати и др. възнаграждения</p> <p> Осигурителни вноски от работодател</p> <p> Други стоки и услуги</p> <p> Лихвени плащания</p> <p> Субсидии</p> <p> Трансфери</p> <p>Капиталови разходи и трансфери</p> <p>Нето предоставени заеми</p>	<p>Други приходи</p> <p>Разходи</p> <p> Компенсации на наети</p> <p> Стоки и услуги</p> <p> Лихви</p> <p> Субсидии</p> <p> Помощи</p> <p> Социални разходи</p> <p> Трансфери и други разходи</p>
	<p>Брутен оперативен баланс (приходи <i>минус</i> разходи, намалени с потреблението на капитал)</p>
	<p>Потребление на дълготрайни активи</p>
<p>Дефицит(-)/Превишение (+) на касова основа</p>	<p>Нетен оперативен баланс (приходи <i>минус</i> разходи, включително потреблението на капитал)</p>
<p>Финансиране</p> <p> Вътрешно</p> <p> Банково</p> <p> Друго</p> <p> Външно</p>	<p>Транзакции в нефинансовите активи</p> <p> Нето придобиване на дълготрайни активи</p> <p> Придобиване на дълготрайни активи (ДА)</p> <p> <i>минус</i> Продажба на ДА</p> <p> <i>минус</i> Потребление на основен капитал</p> <p> Изменение в материалните запаси</p> <p> Нето придобиване на други нефинансови активи</p>
<p>Меморандови позиции:</p> <p> Платени просрочия</p> <p> Нови просрочия</p>	<p>Нето предоставени/получени заеми (приходи <i>минус</i> разходи <i>минус</i> нетните трансакции в нефинансовите активи)</p>
	<p>Транзакциите във финансовите активи и пасиви</p> <p>Нето придобиване на финансови активи за целите на фискалната политика</p>
	<p>Общ баланс (нето предоставени/получени заеми <i>минус</i> нето придобитите финансови активи за целите на фискалната политика)</p>
	<p>Нето придобиване на финансови активи за ликвидни цели</p> <p> Вътрешно</p> <p> Централна банка и финансови корпорации</p> <p> Други</p> <p> Външно</p> <p>Нето възникване на пасиви</p>

	Вътрешно Централна банка и финансови корпорации Други Външно
--	---

Различните определения за дефицита обслужват различни цели. Дефицитът на касова основа има директна връзка с паричното предлагане и по този начин с целите и задачите на паричната политика. Дефицитът, дефиниран съгласно методологията на ESA95, дава много по-стойностна оценка на фискалната позиция на правителството, защото той включва също некасовите трансакции, които увеличават задълженията. Той определя по правилен начин и трансакциите за финансирането на правителството. В същото време изчисляването на общия баланс, отделяйки финансовите трансакции за целите на фискалната политика (продажбата на финансови активи и предоставяне на заеми на нефинансовия и финансовия сектор), е също много важен показател при анализирането на влиянието на бюджетните решения върху икономиката. Така дадена страна може да има необходимост от изчисляването на няколко вида дефицит, кореспондиращи с различни определения. От друга страна трябва да се подчертае, че страните-кандидатки на ЕС се стремят да приведат националната си методология за изчисляването на дефицита към изискванията на ESA 95, с цел хармонизирането на държавната финансова статистика с европейското законодателство.

От 2004 г. Министерството на финансите започна да публикува на страницата си годишни данни за държавната финансова статистика, като касовите данни са прекласифицирани в съответствие с рамката на GFSM 2001.